

VARG I SKANDINAVIEN VINTERN 2012-2013

- PRELIMINÄR STATUSRAPPORT

Förord

Vargarna i Sverige och Norge utgör ett gemensamt skandinaviskt bestånd med utbredning på båda sidor av riksgränsen men det stora flertalet av vargarna har tillhåll på svensk sida. Kontinuerlig beståndsövervakning av varg sker i nära samarbete över riksgränsen. Den årliga inventeringen av vargpopulationen genomförs framförallt vintertid under perioden 1 oktober – 28 februari, men valpkullar kan även dokumenteras på sommaren. Inventeringen utförs i huvudsak genom spårning på snö, kombinerat med DNA analyser av vargspillning samt GPS data från sändarförsedda vargar. Metoderna finns beskrivna i tidigare publikationer, se t ex senaste: "Varg i Skandinavien och Finland – Slutrapport från inventering av varg vintern 2011-2012" (Svensson m.fl. 2012, Uppdragsrapport 6, Högskolan i Hedmark), samt i Naturvårdsverkets föreskrifter om inventering av rovdjursförekomst (NFS 2007:10 och NFS 2012:12). Tidigare årsrapporter finns tillgängliga på följande hemsidor: Viltskadecenter (<http://www.viltskadecenter.se>), Högskolan i Hedmark (<http://www.hihm.no>), ROVDATA (<http://www.rovdata.no>), Naturvårdsverket (www.naturvardsverket.se) och SKANDULV - Det skandinaviska vargforskningsprojektet (<http://skandulv.nina.no>).

I Sverige är det de enskilda länsstyrelserna som ansvarar för inventering av varg och andra stora rovdjur i det egna länet. Koordinering och utvärdering av varginventeringen på nationell nivå i Sverige görs av Viltskadecenter på uppdrag av Naturvårdsverket. DNA-labbet vid Grimsö forskningsstation, SLU, ansvarar efter kontrakt med Naturvårdsverket för genetiska analyser av DNA prov som samlas in under inventeringsarbetet.

I Norge koordineras och kvalitetssäkras beståndsövervakningen av stationära vargar av Högskolan i Hedmark, Evenstad, medan icke stationära djur registreras av Statens naturoppsyn (SNO). Genetiska analyser av norska DNA-prov görs vid ROVDATA i Trondheim. Varginventeringen är en del av det nationella övervakningsprogrammet för stora rovdjur i Norge (ROVDATA/NINA).

Rapportens innehåll är att betrakta som preliminärt. Det återstår fortfarande kvalitetssäkring av delar av vinterns data innan den slutliga rapporten färdigställs till 1 september i år.

Valpkullar födda våren 2012

Totalt dokumenterades 38 valpkullar (föryngringar) av varg födda i Skandinavien våren 2012, varav tre i helnorska revir (Julussa, Slettås, Letjenna), fem i gränsöverskridande revir längs riksgränsen (Rotna, Skugghöjden, Hærsjø, Djurskog, Dals Ed-Eidsberg), medan de resterande 30 valpkullarna föddes i helsvenska revir (Tabell 1, Figur 1).

Stationära vargar

Familjegrupper

Vintern 2012-2013 (oktober-februari) registrerades totalt 38 familjegrupper (flockar) av varg i Sverige och Norge. Av dessa var 30 flockar belägna enbart inom Sveriges gränser (Tabell 1, Figur 2), fem familjegrupper var gränsöverskridande längs riksgränsen (Rotna, Skugghöjden, Hærsjø, Djurskog, Dals Ed-Eidsberg), medan de sista tre var belägna endast inom Norges gränser (Julussa, Slettås, Letjenna).

Sverige hade med andra ord 10 gånger så många vargfamiljer som Norge. I tillägg delades fem familjegrupper mellan länderna.

I tre helsvenska revir där föryngring dokumenterades sommaren 2012 kunde familjegrupper inte påvisas följande vinter. Dessutom var det inte möjligt att påvisa föryngring i tre av vinterns helsvenska familjegrupper. Familjegrupper kan även bestå av föräldradjur och ungdjur från en tidigare kull födda före 2012 (Tabell 1).

Revirmarkerande vargpar

I tillägg till familjegrupperna registrerades 26 revirmarkerande vargpar under perioden oktober-februari 2012-2013 (Tabell 1, Figur 2). Av dessa var 20 helsvenska, fyra helnorska och två par var gränsöverskridande längs riksgränsen (Tabell 1, Figur 2). Mer detaljerad information om de enskilda reviren finns i Tabell 3.

Övriga stationära vargar

I tillägg till familjegrupper och revirmarkerande par visar den preliminära översikten även på 14 revir med övriga stationära vargar i Skandinavien vintern 2012-2013, varav 13 i Sverige och en i Norge (Tabell 3, Figur 3). I tre av de svenska revir där det dokumenterades valpar sommaren 2012, kunde endast rester av en familjegrupp påvisas under följande vinter (1-2 valpar) (Tabell 3, Figur 1 & 3). Därtill blev det i tre svenska revir dokumenterat två vargar där social status förblev oklar (Tabell 3) och ensamma stationära vargar dokumenterades i sju svenska revir och i ett revir i Norge (Tabell 3). I den slutliga rapporten till 1 september kommer det att klargöras om det finns fler revir med ensamma stationära vargar i Norge.

Tabell 1. Antal familjegrupper och revirmarkerande vargpar i Sverige, längs riksgränsen, i Norge och totalt för Skandinavien vintern 2012-2013 (oktober-februari). Antal bekräftade valpkullar under 2012 redovisas också.

Kategori av varg	Sverige	Sverige/Norge	Norge	Skandinavien
Familjegrupper	30	5	3	38
Revirmarkerande par	20	2	4	26
Antal valpkullar 2012	30	5	3	38

Döda vargar

Under vinterperioden 1 oktober 2012 – 30 april 2013 har det dokumenterats 40 kända döda vargar i Skandinavien, 33 i Sverige och 7 i Norge. I Sverige avlivades 22 av de döda vargarna genom någon form av lovlig jakt, sju dödades i trafik och 4 dog av andra orsaker. De sju vargarna i Norge avlivades vid licensjakt (4) och skydds jakt (3). Vargarna i revir nr 39, 47, 48 och 66 i Tabell 3 har tagits bort genom skydds jakt.

Finsk-ryska vargar

Vintern 2012-2013 dokumenterades fyra finskryska vargar i Sverige (ingen i Norge). Två nya vargar från den finsk-ryska populationen upptäcktes under vintern i Sverige nära riksgränsen mot Finland i Norrbottens län. Vargarna hade etablerat sig som ett revirmarkerande par och flyttades senare under vintern söderut av Naturvårdsverket till gränsen mellan Örebro och Västra Götalands län. Paret förblev därefter stationära i området (Figur 2, Tabell 3; nr 45).

En finsk-rysk hanvarg etablerade sig i Gävleborgs län redan vintern 2007-2008 och fick därefter tre valpkullar i Galvenreviret (2008, 2009, 2010). Denne varg blev även far till en valpkull våren 2012, men då i ett revir lite längre norrut (Figur 1, Tabell 3; nr 9).

Den finsk-ryska vargtik som påvisades i Sverige första gången vintern 2010-2011 och som därefter flyttats av Naturvårdsverket vid ett flertal tillfällen fanns i populationen även vintern 2012-2013. Hon hade då etablerat sig som stationär i ett revirmarkerande par i gränsområdet mellan Västernorrlands, Västerbottens och Jämtlands län. Tiken har inte ynglat och förväntas inte yngla våren 2013 då hon senare delen av vintern gick ensam. (Figur 2, Tabell 3; nr 46).

Populationsuppskattning

Resultatet från vinterns inventeringar av varg kan användas för att grovt uppskatta den totala vinterpopulationens storlek efter samma modell som tidigare års beräkningar. Modellen bygger på förhållandet mellan antal föryngringar och den totala populationens storlek (inkluderar båda vandringsvargar och stationära djur). Vintern 2012-2013 blev det totalt i Sverige och Norge dokumenterat 38 födda valpkullar. Med en omräkningsfaktor på 10 och ett spridningsmått på 9,2 – 10,7 ger det en populationsuppskattning om 380 vargar i Skandinavien vintern 2012-2013. Med hänsyn tagen till spridningsmättet i omräkningsfaktorn ger det en uppskattning på mellan 350 – 407 djur. Nationellt fördelat var omkring 50 vargar gränsöverskridande, ca. 30 djur fanns i Norge och mellan 270 och 330 vargar fanns i Sverige (Tabell 2).

Tabell 2. Beräkning av den totala vargpopulationen samt nationell fördelning av antal vargar i Skandinavien vintern 2012/2013. Antal vargar som berör båda länder visas också.

Bestandsuppskattning	Sverige	Sverige/Norge	Norge	Skandinavien
Beräknat antal vargar	276 - 321	46 - 54	28-32	350 – 407
Avrundad fördelning	270 - 330	50	30	350 - 410

Till skillnad från den svenska varginventeringen är målet med den norska inventeringen att räkna alla individer som någon gång under vintern befunnit sig i Norge (inklusive vandringsvargar). Inventering på spårnö i kombination med DNA-analyser har visat att 42-46 vargar vid något tillfälle under vintern 2012/2013 har befunnit sig i Norge, stationära gränsvargar är då inte medräknade (se månadsrapport pr. 15. april 2013 från Högskolan i Hedmark). Hur många av dessa vargar som även befunnit sig på svensk sida någon gång under vintern är inte känt, men det kan inte förklara hela skillnaden i uppskattat och registrerat antal vargar i Norge den gångna säsongen.

Tabell 3. Stationär vargförekomst i Skandinavien vintern 2012/13 (okt.-feb.). Tabellen inkluderar kända döda vargar under vintern. Numreringen överensstämmer med figur 3.

Nr fig 1,2,3	Status vinter	Revir	Län/Fylke	Land	Valpkull 2012	Antal individer okt-feb
1	Familjegrupp	Julussa	Hedmark	No	Ja	9
2	Familjegrupp	Slettås	Hedmark	No	Ja	8-9
3	Familjegrupp	Letjenne	Hedmark	No	Ja	3
4	Familjegrupp	Rotna	Hedmark/Värmland	No/Sv	Ja	3
5	Familjegrupp	Skugghöjden	Värmland/Hedmark	Sv/No	Ja	minst 6
6	Familjegrupp	Hærsjø	Hedmark/Värmland	No/Sv	Ja	minst 4
7	Familjegrupp	Djurskog	Värmland/Hedmark	Sv/No	Ja	minst 10
8	Familjegrupp	DalsEd-Eidsberg	V. Götaland/Østfold	Sv/No	Ja	minst 3
9	Familjegrupp	Prästkogen	Gävleborg/Jämtland	Sv	Ja	minst 7
10	Familjegrupp	Tandsjön	Dalarna/Jämtland	Sv	Ja	minst 3
11	Familjegrupp	Fulufjället	Dalarna	Sv	Ja	minst 8
12	Familjegrupp	Siljansringen	Dalarna	Sv	Ja	minst 4
13	Familjegrupp	Göra	Dalarna	Sv	Ja	minst 5
14	Familjegrupp	Sjösveden	Gävleborg	Sv		minst 4
15	Familjegrupp	Draggen	Dalarna	Sv	Ja	minst 5
16	Familjegrupp	Björnås	Dalarna/Gävleborg	Sv	Ja	minst 4
17	Familjegrupp	Homna	Dalarna	Sv	Ja	minst 6
18	Familjegrupp	Korsån	Dalarna/Gävleborg	Sv	Ja	minst 6
19	Familjegrupp	Medskogen	Värmland	Sv	Ja	minst 3
20	Familjegrupp	Sången	Dalarna	Sv		minst 4
21	Familjegrupp	Trång	Värmland	Sv	Ja	minst 6
22	Familjegrupp	Fänstjärn	Värmland	Sv	Ja	minst 5
23	Familjegrupp	Tansen	Dalarna	Sv	Ja	minst 7
24	Familjegrupp	Acksjön	Värmland	Sv	Ja	minst 5
25	Familjegrupp	Kläggen	Värmland	Sv	Ja	minst 3
26	Familjegrupp	Norn	Västmanland/Dalarna	Sv	Ja	minst 6
27	Familjegrupp	Aamäkk	Värmland/Dalarna	Sv	Ja	minst 4
28	Familjegrupp	Jangen	Värmland	Sv	Ja	minst 8
29	Familjegrupp	Kloten	Örebro/Dalarna	Sv	Ja	minst 6
30	Familjegrupp	Sandsjön	Värmland	Sv	Ja	minst 5
31	Familjegrupp	Ullerud	Värmland	Sv	Ja	minst 3
32	Familjegrupp	Färna	Västmanland	Sv	Ja	minst 5
33	Familjegrupp	Brattfors	Värmland	Sv		minst 3
34	Familjegrupp	Hedbyn	Örebro/Västmanland	Sv	Ja	minst 4
35	Familjegrupp	Nora	Örebro	Sv	Ja	minst 7
36	Familjegrupp	Loka	Örebro/Värmland	Sv	Ja	minst 9
37	Familjegrupp	Glaskogen	Värmland	Sv	Ja	minst 4
38	Familjegrupp	Villingsberg	Örebro	Sv	Ja	minst 7
39	Revirmarkerande par	Fuggdalen	Hedmark	No		2
40	Revirmarkerande par	Kynna	Hedmark	No		2
41	Revirmarkerande par	Eidskog	Hedmark	No		2
42	Revirmarkerande par	Østmarka	Akershus/Oslo	No		2
43	Revirmarkerande par	Juvberget	Värmland/Hedmark	Sv/No		2
44	Revirmarkerande par	Gräsmark	Värmland/Hedmark	Sv/No		2
45	Revirmarkerande par	Aapua/Tiveden	Örebro/V. Göt./Norrb.	Sv		2
46	Revirmarkerande par	Junsele	V.norr./V.bott./Jämtl.	Sv		2
47	Revirmarkerande par	Fuan	Jämtland	Sv		2
48	Revirmarkerande par	Klaxåsen	Jämtland	Sv		2
49	Revirmarkerande par	Kukumäki	Gävleborg/Dalarna	Sv		2
50	Revirmarkerande par	Våmådalen	Dalarna	Sv		2
51	Revirmarkerande par	Värnäs	Värmland	Sv		2
52	Revirmarkerande par	Närsen	Dalarna	Sv		2
53	Revirmarkerande par	Lövsjön	Dalarna	Sv		2
54	Revirmarkerande par	Gåsborn 2	Örebro/Värmland	Sv		2
55	Revirmarkerande par	Nordmark	Värmland	Sv		2
56	Revirmarkerande par	Rombo	Örebro	Sv		2
57	Revirmarkerande par	Rackstad	Värmland	Sv		2
58	Revirmarkerande par	Kindla	Örebro	Sv		2
59	Revirmarkerande par	Riala	Stockholm	Sv		2
60	Revirmarkerande par	Kölsta	Västmanland	Sv		2
61	Revirmarkerande par	Forshaga	Värmland	Sv		2
62	Revirmarkerande par	Kungsskogen	Värmland	Sv		2
63	Revirmarkerande par	Vismen	Örebro/Värmland	Sv		2
64	Revirmarkerande par	Kroppefjäll	V. Götaland	Sv		2

Tabell 3 forts.

Nr fig1,2,3	Status vinter	Revir	Län/Fylke	Land	Valpkull 2012	Antal individer okt-feb
65	Övrig stationär	Marker-Rømskog	Østfold/Akershus	N		1
66	Övrig stationär	Nästeln	Jämtland	Sv		1
67	Övrig stationär	Naggen	Västernorrland	Sv		1
68	Övrig stationär	Haverö	Västernorr./Jämtl./Gävleb.	Sv		1
69	Övrig stationär	Uggsjön	Gävleborg	Sv		1
70	Övrig stationär	Fenningsån	Dalarna	Sv	Ja	minst 2
71	Övrig stationär	Hästberget	Värmland/Dalarna	Sv		2
72	Övrig stationär	Långsjön	Dalarna	Sv	Ja	minst 1
73	Övrig stationär	Gimmen	Dalarna	Sv		2
74	Övrig stationär	Hasselfors	Örebro	Sv		2
75	Övrig stationär	Kynnefjäll	V. Götaland	Sv	Ja	2
76	Övrig stationär	Bredfjäll	V. Götaland	Sv		1
77	Övrig stationär	Jönköping	Jönköping	Sv		1
78	Övrig stationär	Kosta	Kronoberg	Sv		1

Beståndsutveckling och utbredning

Den skandinaviska vargstammen fortsätter att växa. Beståndets storlek och den fortsatta tillväxten beror till största delen på utvecklingen i det svenska delbeståndet. Jämfört med föregående vinter (2011-2012) har antalet dokumenterade föryngringar ökat med 36 %, medan vinterns totala antal familjegrupper och revirmarkerande par ökade med 5 % jämfört med föregående vinter.

I slutet av inventeringssäsongen var den geografiska utbredningen av den skandinaviska populationen i huvudsak som tidigare år. Nya revir med revirmarkerande par etableras fortsatt i första hand inom det huvudsakliga utbredningsområdet. Vandringsvargar som lämnar sitt födelserevir har stor vandringskapacitet och kan i dyka upp varsomhelst i Skandinavien. Nyetablering av stationära vargar utanför det huvudsakliga utbredningsområdet begränsas i bägge länder till viss del genom skyddsjakt. I Norge gäller detta utanför vargzonen och i Sverige begränsas nyetableringar i renskötselområdet.

Med vänlig hälsning

Petter Wabakken

Høgskolen i Hedmark, Evenstad
Institutt for skog- og utmarksfag
N-2480 Koppang
Norge
Tlf: (+47) 97044518
petter.wabakken@hihm.no

Erling Maartmann
Høgskolen i Hedmark, Evenstad
Institutt for skog- og utmarksfag
N-2480 Koppang
Norge
Telefon: (+47) 48112070
erling.maartmann@hihm.no

Mikael Åkesson

Grimsö forskningsstation
S-730 91 Riddarhyttan
Sverige
Telefon: (+46) 0581697322
mikael.akesson@slu.se

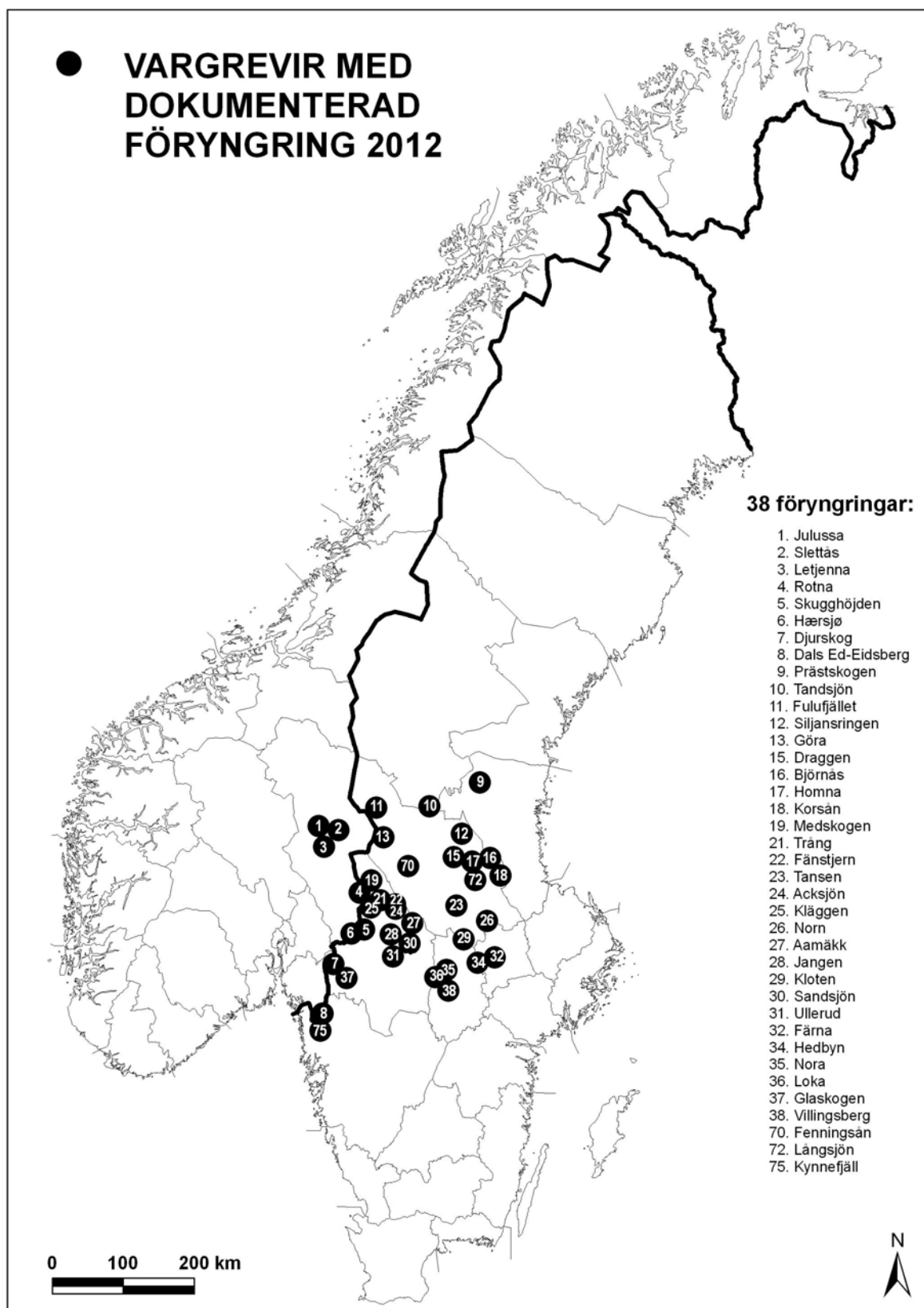
Linn Svensson

Viltskadecenter
Grimsö forskningsstation
S-730 91 Riddarhyttan
Sverige
Tlf: (+46) 581697339
linn.svensson@slu.se

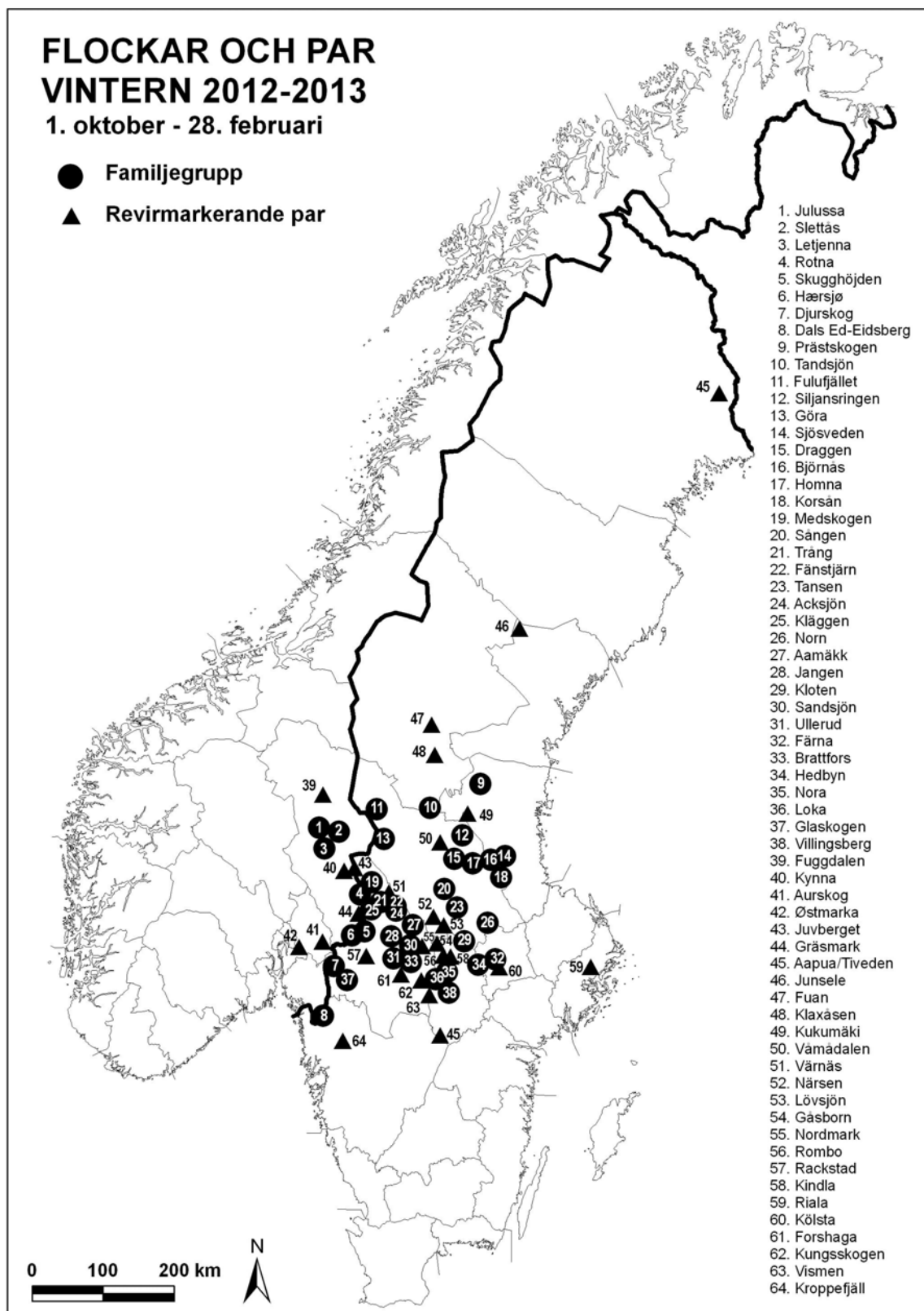
Thomas H. Strømseth
Høgskolen i Hedmark, Evenstad
Institutt for skog- og utmarksfag
N-2480 Koppang
Norge
Telefon: (+47) 95972050
thomas.stromseth@hihm.no

Øystein Flagstad

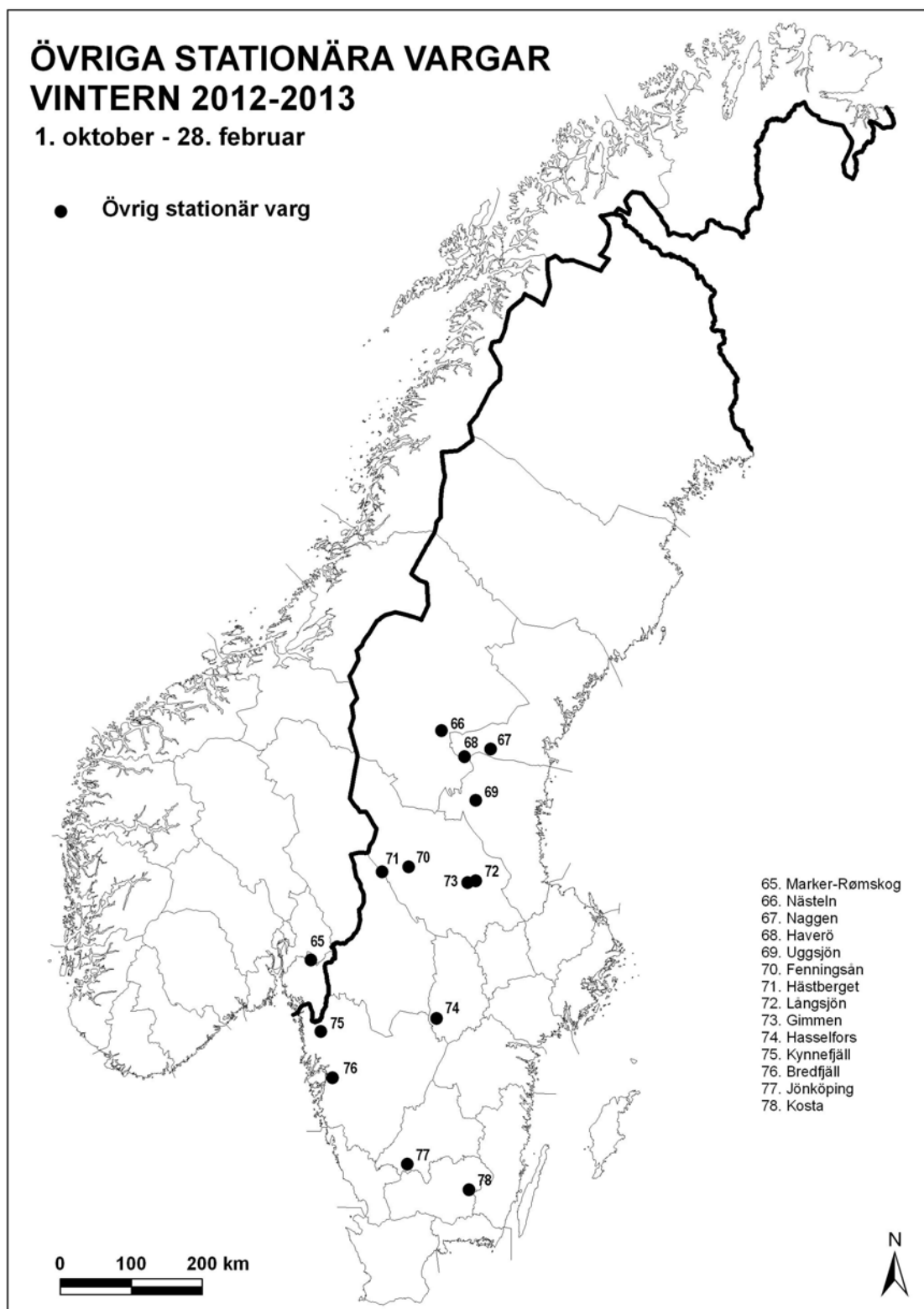
Rovdata
Norsk institutt for naturforskning
7485 Trondheim
Norge
Telefon: (+47) 91718309
Oystein.Flagstad@nina.sno

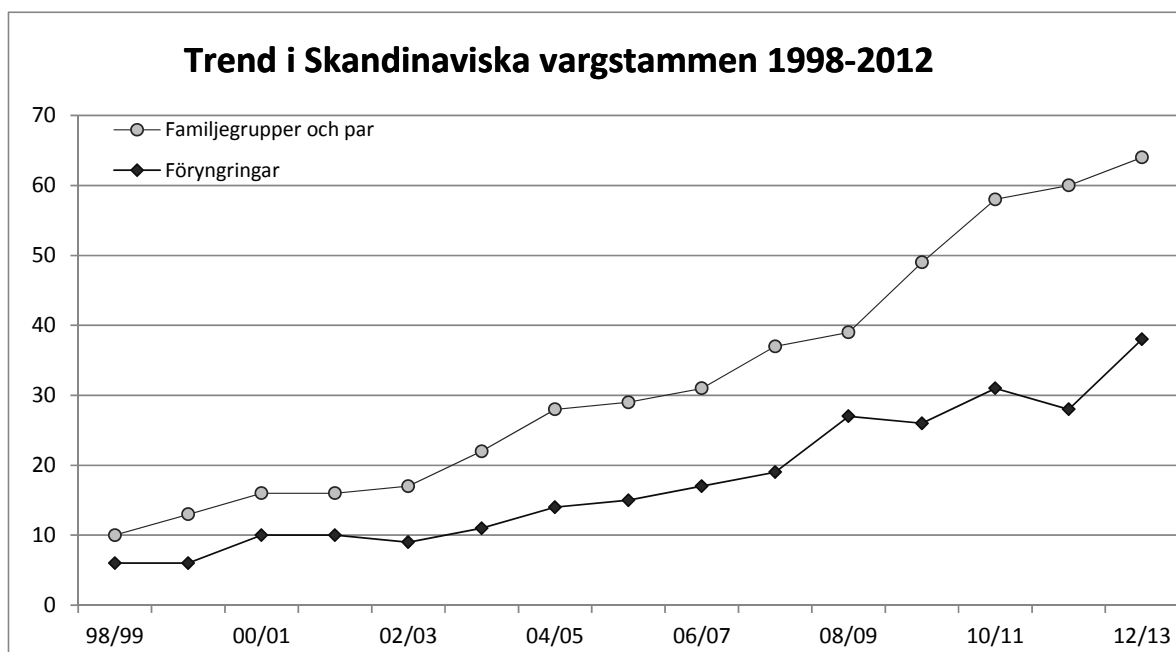
Figur 1. Utbredningen av de 38 bekräftade valpkullarna av varg i Skandinavien 2012. Nummer i figuren motsvarar nr. i Tabell 3.

Figur 2. Utbredningen av vargflockar (familjegrupper) och revirmarkerande vargpär dokumenterade i Sverige och Norge i oktober – februari, vintern 2012-2013. Nummer i figuren motsvarar nr. i Tabell 3.

Figur 3. Utbredning av övriga stationära vargar (andra än familjegrupper och par) i Skandinavien i oktober – februari, vintern 2012-2013. Nummer i figuren motsvarar nr. i Tabell 3.

Figur 4. Populationsutveckling i den skandinaviska vargstammen 1998-2013. Antal dokumenterade föryngringar (valpkullar) samt summan av antal dokumenterade familjegrunder och par visas för Skandinavien, både år för år samt trenden för den senaste 15-års perioden (vintertid).